

Endringer i bioteknologiloven på høring

Helseminister Dagfinn Høybråten vil ha forbud mot oppsøkende genetisk virksomhet og går inn for at sædgivers anonymitet skal oppheves.

Det kommer frem i et høringsnotat om forslag til ny lov om medisinsk bruk av bioteknologi som er sendt på høring med frist 6. januar 2003.

De viktigste forslagene

– Forbudet mot lagring av ubefruktede egg oppheves. Ettersom teknikkene for lagring og befruktning nå har utviklet seg, synes det ikke lenger å være aktuelt med et slikt forbud, mener Helsedepartementet.
– Sæddonors anonymitet oppheves. Barnet kan få opplyst sæddonors identitet etter fylte 18 år. Donorsæd kan benyttes både ved kunstig inseminasjon og ved befruktning utenfor kroppen.

– Det foreslås forbud mot genetisk undersøkelse av befruktete egg før de settes inn i livmoren (preimplantasjonsdiagnostikk).
– Ultralydundersøkelser som foretas for å påvise eller utelukke sykdom eller utviklingsavvik hos fosteret omfattes av bioteknologilovens bestemmelser om godkjenning mv.
– Forbudet mot bruk av genetiske opplysninger utenfor helsetjenesten videreføres og presiseres.
– Vilkårene for oppsøkende genetisk virksomhet uten pasientens samtykke strammes inn. Bare dersom en pasient er død eller bevisstløs og sykdommen er alvorlig, skal en lege kunne fortelle familien om sykdomsgenene.
– Forbudet mot genterapi på kjønnsceller og befruktete egg videreføres og det innføres et forbud mot genterapi på fostre.
– Det nedsettes et utvalg som skal gjen-

nomgå reguleringen av medisinsk forskning i Norge.

Flere endringer underveis

Stortingsmelding nr. 14 (2001–2002) om evaluering av bioteknologiloven ble behandlet i juni 2002. Stortinget bad da regjeringen legge til rette for at det etableres sædbanker ved godkjente behandlingsinstitusjoner og at det gjennomføres en informasjonskampanje som kan virke rekrutterende for nasjonale donorer til slike banker.

5. juli 2002 fremmet Helsedepartementet et lovforslag om å forby terapeutisk kloning som metode for å skaffe stamceller til medisinsk forskning. Dette lovforslaget er ennå ikke behandlet av Stortinget.

– *Stine Bjerkestrand Nesje, Nettredaksjonen stine.nesje@legeforeningen.no*

FUGE gir næring til norsk grunnforskning

Norges forskningsråds storsatsing på arvestoffforskning gjennom programmet FUGE blir styrket med 50 millioner kroner neste år.

Tilskuddet, som gis over statsbudsjettet, betyr at FUGE-programmet (funksjonelt genom-forskning) i 2003 vil få 150 millioner kroner til å strø utover norske forskningsmiljøer. Riktignok er dette bare halve beløpet som Forskningsrådet og fagmiljøene først foreslo i strategidokumentet *FUGE – en nasjonal plan* (1), dog er det 50 % høyere enn den første bevilgningen i 2002, som var 100 millioner kroner. FUGE-satsingen skal skje over en periode på 5–10 år.

Skal bringe Norge på toppnivå

– Økningen i bevilgningene er et positivt signal som viser at norske myndigheter ser behovet for å ruste opp den bioteknologiske grunnforskningen, sier Steiner Bergseth som er Forskningsrådets koordinator for FUGE-programmet.

FUGE står for funksjonelt genom-forskning, dvs. forskning på det funksjonelle genom. Denne forskningen omfatter et bredt spekter av prosjekter som skal avdekke sammenhengene mellom genuttrykk og genfunksjon, og utnytte denne kunnskapen medisinsk, farmakologisk og industrielt. Målet er å få Norge opp på et internasjonalt toppnivå innen utvalgte områder av denne type grunnforskning (1, 2). De prioriterte områdene er biologisk grunnforskning (inkludert bioinformatikk), marin og medisinsk forsk-

ning, noe som er i tråd med målene i forskningsmeldingen fra 1999 (3).

– Det er også et mål å bidra til en omstilling i forskningssystemet som fører til at Norge får mer igjen for forskningsbevilgningene, og at det blir en sterkere kobling mellom forskning og bioteknologisk næringsutvikling, sier Steiner Bergseth.

Teknologiplattformen

Storparten av FUGE-midlene går til å bygge opp nasjonale teknologiplatformer, som skal betjene forskningsmiljøene med de beste metodene. Plattformene, som knyttes til universitetene, er viktige fordi de gir forskerne bedre mulighet til å drive forskning med internasjonal toppkvalitet. Temaene for teknologiplattformene er strukturanalyse (Tromsø), proteomikk (Bergen), mikromatriser (Oslo og Norges landbruks-høyskole) molekylær imaging (Bergen og Trondheim), bioinformatikk (Bergen), biobanker og helseundersøkelser (Oslo og Trondheim) samt modellorganismer (Oslo og Trondheim).

Bergseth opplyser at ved tildelingsrunden i sommer, ble ca. 150 søknader vurdert og 11 prosjekter fikk støtte. Ved vurderingen er det benyttet fagekspertter fra en rekke land. Grunnforskning, medisin og det marine området får ca. 30 %, 45 % og 25 % av totalbeløpet, og alle temaene er tilgodesett med minst en større bevilgning. Den geografiske profilen har til nå gitt en omtrentlig fordeling for Nord-, Midt-, Vest- og Øst-Norge på henholdsvis 10 %, 15 %, 15 % og 60 %.

Etikk og miljø

FUGE-satsingen omfatter også kompetanseoppbygging rundt etiske, samfunns- og miljømessige aspekter ved genteknologi og genomforskning. Målet her er å frembringe forskningsbasert kunnskap, og etablere god kommunikasjon mellom eksperter og befolkningen. 3–5 % av FUGE-bevilgningene satses her.

– På disse feltene tas det sikte på å igangsette inntil seks doktor- eller postdoktorgradsprosjekter, gjerne som flerfaglige prosjekter eller knyttet til større prosjekter, sier Steinar Bergseth.

– *Tom Sundar, Tidsskriftet tom.sundar@legeforeningen.no*

Litteratur

1. FUGE – Funksjonell genomforskning i Norge: en nasjonal plan. Oslo: Norges forskningsråd, 2001.
2. Sundar T. FUGE – nye toner og friske kroner for Forsknings-Norge. Tidsskr Nor Lægeforen 2001; 121: 2428–9.
3. St.meld. nr. 39 (1998–99). Forskning ved et tidsskille.

